

رابرت پارکین، آندره گینگریچ، فردریک بارث، سیدل سیلورمن
ترجمه و تلخیص: محسن حجاریان

انسان شناسی؛ یک مکتب، چهار روش

فرانسه، آلمان، بریتانیا، امریکا

عنوان و نام پدیدآور:	انسان‌شناسی یک مکتب چهار روش؛ فرانسه، آلمان، بریتانیا، امریکا/ فردریک بارث... [و دیگران]؛ ترجمه و تلخیص محسن حجاریان.
مشخصات نشر:	تهران: موسسه آبی پاریس، انتشارات پل فیروزه، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری:	۲۰۹ ص؛ ۲۱ × ۱۴ س.م.
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۷۴۶۴-۲۵۲
وضوح فهرست‌نویسی:	فیا
یادداشت:	عنوان اصلی: One discipline, four ways
یادداشت:	British, German, French, and American anthropology, 2005.
یادداشت:	نویسندگان رابرت پارکین، آندره گینگریج، فردریک بارث، سیدل سیلور.
یادداشت:	کتابنامه: ص. ۲۲۳-۲۲۷؛ اطلاعات رگرورد کتابشناسی: فیا

چاپ یکم:	۱۴۰۱
شمارگان:	۳۰۰ نسخه
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۷۴۶۴-۲۵۲
آماده‌سازی فنی:	موسسه آبی پاریس
ویراستار:	زینب صادقی
صفحه‌آرا:	عاطفه هاشمی
نسخه‌برداری:	فاطمه حجاری‌زاده
طرح جلد:	آنتلیه آبی پاریس

انسان‌شناسی یک مکتب، چهار روش
فرانسه، آلمان، بریتانیا، امریکا
ترجمه و تلخیص: محسن حجاریان

موسسه آبی پاریس

تصویر روی جلد: فرانسیس دژمور انسان‌شناس امریکایی در حال ضبط صدا و آواز مانتین چیسف، رئیس قبیله بلک‌فوت، از قبایل شکارچی و ماهیگیر دشت‌های بزرگ شمال غرب امریکا

تلفن: ۰۲۱-۲۲۷۹۶۱۴۸ / وب‌سایت: pbainstitute.ir

بازنشر این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه، نیاز به دریافت اجازه رسمی و مکتوب از ناشر دارد.

فهرست

۷		پیشگفتار
۱۵	رابرت پارکین	انسان‌شناسی در کشورهای فرانسه‌زبان
۶۱	آندره گینگریچ	انسان‌شناسی کشورهای آلمانی‌زبان در دوران روشنگری
۹۹	آندره گینگریچ	انسان‌شناسی آلمان در دوران نازی؛ سناریوی همکاری در رقابت و شکنجه
۱۲۱	فردریک بارث	انسان‌شناسی بریتانیا و کشورهای مشترک‌المنافع
۱۵۳	سیدل سیلورمن	انسان‌شناسی ایالات متحده آمریکا
۱۹۳		کتابشناسی
۱۹۷		نمایه

انسان‌شناسی در کشورهای فرانسه‌زبان

طیوت پارکین

متأسفانه انسان‌شناسی فرانسه پیش از دورکیم؛ سنت تاریخی انسان‌شناسی در فرانسه یالینکه هرکدام از ملت‌های به‌وجودآورنده آکادمی انسان‌شناسی در جهان دارای همگونی‌های نسبی هستند، اما از سوی دیگر، هر یک از حوزه‌های به‌وجودآورنده انسان‌شناسی آکادمیکی، تقریباً راه‌های منحصر به فرد خود را طی کرده‌اند. از این میان، انسان‌شناسی در فرانسه مسیری غیر از انسان‌شناسی آلمان، انگلیس یا آمریکا را پیموده است. به‌طور نمونه، در فرانسه دیدگاه‌های تئوریک مانند براتسلا مالینوفسکی که مسیر مشخصی از تئوری و روش انسان‌شناسی انگلیس را در آنجا پروراند، دیده نمی‌شود. به‌طور هم‌زمان، مارسل موس و گریول^۱ از نزدیک‌ترین افرادی هستند که می‌توان در دوران مالینوفسکی با انسان‌شناسان فرانسوی برابر دانست، که هم در تئوری و هم در پژوهش‌های میدانی واجد شباهت باشند. موس با فرهنگ‌های غیراروپایی آشنایی داشت و برای پژوهش در رقص‌های سنتی مراکش، در سال ۱۹۰۹ به مدت سه هفته به آنجا سفر کرد. کلاً او بیشتر در آموزش اتنوگرافی بود که دیدگاه دورکیم دوران جنگ اول جهانی را مورد توجه قرار می‌داد. اما در مورد گریول باید گفت که او در سال‌های ۱۹۳۰

1. Marcel Griaule

تا سال‌های ۱۹۵۰، در تئوری و عمل، تأثیر مهمی بر مطالعه رابطه انسان‌شناسی و ادبیات گذاشت.

با اینکه مقدار قابل توجهی مواد مردم‌نگاری ادبی در فرانسه آن دوران در دست است، اما هنوز هم چندان روشن نیست که چرا پژوهش‌های میدانی، تا جنگ جهانی دوم کمتر مورد توجه بوده است. یکی از دلایل آن شاید وجود مباحث تئوریک است که دورکیم در جامعه‌شناسی اروپا مطرح ساخت که بعداً با موضوعات انسان‌شناسانه درآمیخته شد و به دنبال او، مارسل موس راه او را در بعد از جنگ جهانی اول هموارتر ساخت. در واقع، مفهوم انسان‌شناسی برای دورکیم چندان خوشایند نبود؛ زیرا این سنت بیشتر با خاطرات مکتب‌های سده نوزدهم انگلیس، آن هم با تفسیر خاصی از دین در ارتباط بود و می‌خواست به مقابله با آن پردازد.

به هر روی، موس و انسان‌شناس دیگری به نام رابرت هرتز^۱، گونه‌ای از پژوهش‌ها در میان مردم غیراروپایی را با دیدگاه دورکیم گره زدند و شاگردان خود را به پژوهش‌های میدانی تشویق کردند. مطمئناً کسانی که در خط‌مشی دورکیم گام برمی‌داشتند، می‌دانستند که انگلیسی‌ها در زمینه دیارتمان و پژوهش‌های میدانی کارهای مهم‌تری انجام داده‌اند. البته باید در نظر داشت که فرانسویان از دید دستاوردهای تئوریک چیزی از انگلیسی‌ها کم نداشتند. در سال ۱۹۱۱ بود که هرتز سفر شش‌هفته‌ای به کوه‌های آلپ ایتالیا داشت تا در آنجا درباره فرقه‌ای از کاتولیک‌ها که به یکی از قدیسن ناشناخته به نام بسو^۲ باور داشتند، تحقیق کند.

دنباله‌روان راه دورکیم، فعالیت‌های میدانی آرنولد ون جنپ^۳ را که فعالیت‌های میدانی چشمگیری در اروپا داشته و روش انسان‌شناسی دورکیمی را از عزلت پژوهش‌های کتابخانه‌ای بیرون آورده بود، نادیده می‌گرفتند. سفر چند هفته‌ای و کوتاه هرتز پیش از جنگ جهانی اول و سفر کوتاه‌تر موس به مراکش نمی‌توانست چندان توجهی برای پژوهش‌های عمده میدانی انسان‌شناسی فرانسوی باشد.

1. Robert Hertz

2. Bessu

3. Arnold van Gennep

قطب مشاهدات هنری بوشو^۱ از سرزمین اینونیت‌ها^۲ [در قطب شمال]، که بیشتر به قصد اکتشافات به آنجا رفته بود و کشتی او در قطب شمال درهم شکست و جان خود را از دست داد، می‌تواند سرآغاز درخور توجهی برای پژوهش‌های میدانی فرانسه به حساب بیاید. یادداشت‌ها و آثاری که او جمع‌آوری کرده بود، باقی ماندند.

فرانسه به‌عنوان یک کشور استعمارگر سهم خود را در اتنوگراف‌های حرفه‌ای، مبلغان دینی، سازمان‌دهندگان امور معماری، افسران نظامی و افرادی از این دست داشت؛ اما کارهای آنان نسبت به آنچه انگلیسی‌ها و امریکایی‌ها و آلمانی‌ها و هلندی‌ها در امور انسان‌شناسی تدارک می‌دیدند، بسیار ناچیز می‌نمود. پژوهش‌های میدانی که موس در سال‌های ۱۹۲۰ و ۱۹۳۰ انجام داد، کارهای میدانی چندان درازمدتی در حوزه زبان‌های بومی مردمان دیگر نبود، بلکه به سفرهای گریول در کرانه‌های آفریقا، از جیبوتی به داکار، یا به سفرهای لوی استروس در اطراف آمازون شباهت داشتند.

انسان‌شناسی فرانسوی در حد فاصل دوران جنگ جهانی اول کار خود را از دو طریق مطالعات کتابخانه‌ای و تا اندازه‌ای، پژوهش‌های میدانی، انجام می‌داد که نمونه آن را هم می‌توان در کارهای ویلیام ریورس^۳ و همکارانش در سده بیستم با سفر به تنگه‌های تورس^۴ مشاهده کرد. با اینکه گریول و همراهانش در این دوران به کار خود خاتمه دادند، اما پژوهش‌های میدانی از نوع کارهای مالینوفسکی، تنها در دوران بعد از جنگ اول جهانی در فرانسه به سرمشتی برای کارهای میدانی مبدل شد. اینکه تا چه اندازه فاصله بین پیشرفت‌های تنوریکی و پژوهش‌های اتنوگرافیکی میدانی در انسان‌شناسی فرانسه موجب بروز مشکلاتی شد، خود پرسشی است که در تاریخ و روشن‌های فرضیه‌پردازان انسان‌شناسی فرانسوی جای دارد. با توجه به اینکه در میان ملت‌های انگلوساکسون، مرز میان پژوهش‌های میدانی

1. Henri Beuchat
2. Inuit
3. W. H. R. Rivers
4. Torres Straits

و فعالیت‌های تئوریک‌چندان روشن نیست، این پرسش پیش می‌آید که چه فرضیه‌پردازانی را در فرانسه می‌توان در زمره انسان‌شناسان قلمداد کرد؟ برای نمونه، آیا می‌توان دورکیم را فیلسوف یا جامعه‌شناس دانست یا لوی استروس را فیلسوف یا انسان‌شناس؛ یا می‌توان موس و پیر بوردیو^۱ را جامعه‌شناس یا انسان‌شناس و فوکو^۲ را مورخ یا جامعه‌شناس به حساب آورد؟

یکی از دلایل این عوامل این است که قوم‌نگاران فرانسوی خود را بیشتر با مبانی تئوریک‌ی مشغول ساخته و حتی به کارهای تطبیقی نیز کمتر توجه داشته‌اند. البته این نکته را می‌توان در مورد کشورهای دیگر نیز در نظر گرفت؛ اما آنچه درخور توجه است این است که از پژوهش‌های میدانی است که می‌توان پایه‌های تئوریک‌ی را منتزع کرد. در میان انسان‌شناسان فرانسوی، هستند کسانی که به‌طور موفقیت‌آمیز مبانی عملی و تئوری را به روش انگلوساکسون پیوند داده‌اند. به‌طور نمونه می‌توان از لویی دومون^۳ که مدت چهار سال در روزهای درخشان ادوارد ایوانز پریچارد^۴، در سال‌های ۱۹۵۰، در آکسفورد تدریس کرد، موریس گودولیه^۵ و سایر مارکسیست‌ها نام برد. این نکته به رشته مردم‌نگاری پایان نمی‌یابد؛ سایر رشته‌ها نیز با چنین موضوعی روبه‌رو هستند. با این حال، در تأسیس انسان‌شناسی فرانسوی، بیشترین توجه اثبات تئوریک‌ی به برداشت‌های مردم‌نگارانه معطوف شده است. این نکته در مورد لوی استروس کاملاً صادق است و حتی در کارهای دورکیم، که خود را بیشتر یک تعقل‌گرا می‌داند تا یک پوزیتیویست، و از این جهت می‌توان او را در زمره تجربه‌گرایان نیز به حساب آورد.

مونتسکیو و روسو: منشأ تحولات اندیشه‌های اجتماعی فرانسه

از یک زاویه، اگرچه کارهای این‌ها را نمی‌توان در زمره پژوهش‌های میدانی جدید دسته‌بندی کرد، با این حال کشور فرانسه را می‌توان جایگاه اولیه انسان‌شناسی دانست که

1. Pierre Bourdieu
2. Michel Foucault
3. Louis Dumont
4. Edward E. Evans-Pritchard
5. Maurice Godelier

«روش و نظریه» - ۱

انسان‌شناسی فرزند دوران روشنگری است که با اندیشه تکامل‌گرایی قرن نوزدهم در آمیخته شد و به دنبال کشف حقایق در علوم انسانی مورد پذیرش قرار گرفت و در سنت‌های آکادمیک مختلف، مسیرهای متفاوتی را طی کرد. هریک از شاخه‌های انسان‌شناسی فرانسه، آلمان، بریتانیا و آمریکا در مسیر متفاوتی رشد کرده‌اند. این کتاب گزارشی جامع از دیدگاه‌ها و نظریات انسان‌شناسی در این چهار شاخه ارائه می‌دهد و چهره‌های برجسته این رشته و دیدگاه‌های آنان را معرفی می‌کند. این کتاب علاوه بر مخاطبان انسان‌شناسی، به طور خاص به دانشجویان اتنوموزیکولوژی نیز پیشنهاد شده است.

موسسه آبی پارسی

9786227464252